

STORTINGET

Innst. 307 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 91 LS (2019–2020)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i tjenesteloven (geoblokking)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet (tjenesteloven). Proposisjonen gjelder gjennomføringen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/302 av 28. februar 2018 om imøtegåelse av uberettiget geoblokking og andre former for forskjellsbehandling på grunnlag av kundenes nasjonalitet, bopel eller hjemsted i det indre marked (heretter omtalt som geoblokkeringsforordningen) og endring av forordning (EF) 2006/2004 og (EU) 2017/2394 og av direktiv 2009/22/EF. Selve gjennomføringen av forordningen vil skje i forskrift.

Forordningen er EØS-relevant og ble ved EØS-komiteens beslutning nr. 311/2019 av 13. desember 2019 innlemmet i EØS-avtalens vedlegg X og XIX. Beslutningen om å ta forordningen inn i EØS-avtalen ble tatt med forbehold om Stortingets samtykke. Departementet foreslår derfor at Stortinget gir samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning. Det vises til egen innstilling om samtykkesaken.

Bakgrunnen for lovforslaget

Innledning

Hensikten med lovforslaget er å etablere en forskriftshjemmel for å kunne gjennomføre Norges for-

pliktelser i geoblokkeringsforordningen og endring av forordning (EF) 2006/2004 og (EU) 2017/2394 og av direktiv 2009/22/EF.

Hensikten med geoblokkeringsforordningen er å sikre at kunder i EØS blir behandlet på samme måte når de er i samme situasjon, uavhengig av kundens nasjonalitet, bopel eller hjemsted. Hovedelementene i forordningen omfatter bestemmelser om salg av varer og tjenester, kundens tilgang til nettsider, og ikke-diskriminering i valg av betalingsmåte.

Bakgrunnen for geoblokkeringsforordningen

Tjenestedirektivet artikkel 20 pålegger EØS-statene å sørge for at tjenestemottagere ikke diskrimineres basert på geografisk tilhørighet eller nasjonalitet. Det er bare når det er direkte begrunnet i objektive forhold at man kan forskjellsbehandle tjenestemottagere. Rettslig uklarhet knyttet til når forskjellsbehandling kan begrunnes i objektive forhold og svakt utbygde håndhevingsmekanismer, har ført til at diskrimineringsforbudet i tjenestedirektivet ikke har vært særlig effektivt.

Geoblokkeringsforordningen er ment å klargjøre artikkel 20 i tjenestedirektivet blant annet ved å definere enkelte situasjoner der forskjellsbehandling basert på nasjonalitet, bosted eller etableringssted ikke kan legitimeres under artikkel 20.

Geoblokking og annen diskriminering basert på geografisk tilhørighet kan bidra til markedsdeling og redusert konkurranse. Videre gir det forbrukerne mindre innflytelse i markedene og hindrer dem i å benytte seg av de beste tilbudene.

Formålet med geoblokkeringsforordningen er å bidra til vekst og økt valgfrihet for forbrukere gjennom å hindre ulovlig diskriminering basert på nasjonalitet, bosted eller etableringssted i det indre markedet. Ulov-

lig geoblokking legger begrensninger på grenseover-skridende handel, som igjen motvirker et velfungerende indre marked. Forordningen tar sikte på å øke valgfrihet for forbrukere og øke forbrukeres tilgang til varer og tjenester, samtidig som det tas hensyn til næringsdrivendes frihet til å organisere sin virksomhet innenfor rammene av nasjonal rett og EØS-retten.

Hovedinnholdet i geoblokkeringsforordningen

Hovedinnholdet i geoblokkeringsforordningen er omtalt i pkt. 2.5 i proposisjonen, og i Innst. 308 S (2019–2020) (innstillingen til samtykkesaken).

Gjennomføringen av forordningen i norsk rett

Forordningen gjennomføres «som sådan» i nasjonal rett

Geoblokkeringsforordningen skal gjennomføres «som sådan» i nasjonal rett, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a. Dette innebærer at forordningen må gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon som innebærer at forordningen gjøres gjeldende som norsk lov uten omskrivninger.

Geoblokkeringsforordningen inneholder forpliktelser rettet mot næringsdrivende. Gjennomføringen må derfor ha hjemmel i lov, i dette tilfellet forskriftshjemmel i tjenesteloven § 19, for ikke å stride mot legalitetsprinsippet. Det foreslås å innta et nytt tredje ledd i tjenesteloven § 19, samt å endre formålsbestemmelsen i § 1 ved å henvise til forordningen.

I tillegg forutsetter forordningen at enkelte supplerende bestemmelser fastsettes i nasjonal rett. Disse knytter seg blant annet til valg av håndhevingsorgan, sanksjonsbestemmelser, utpeking av organ som skal gi bistand til forbrukere, og unntak for bestemte næringsdrivende med begrenset omsetning. Dette er omtalt i punkt 3.2–3.5 i proposisjonen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Konsekvenser for næringsdrivende

Tjenesteloven inneholder allerede regler om et generelt diskrimineringsforbud. Imidlertid kan etterlevelse av geoblokkeringsforordningen medføre økt administrasjon og økte kostnader for næringsdrivende som følge av behov for tilpasning av websider, applikasjoner og betalingsmetoder. Arbeidet med å unngå geoblokking vil imidlertid antagelig ikke være nevneverdig mer kostnadskrevende enn å etablere nettsider som faktisk geoblokkerer. Ved etablering av nye nettsteder vil forordningen allerede gjelde, og nye nettsider kan tilpasses i utformingsfasen.

Konsekvenser for det offentlige

Europakommisjonen skrev i sin konsekvensanalyse av forslaget, KOM (2016) 289, at den i perioden 2007–

2015 fikk kunnskap om 1 500 klager. Dette forholdsvis lave tallet over en ganske lang tidsperiode tilsier at antallet saker vil være relativt lavt også i Norge. Departementet vurderer det likevel slik at håndhevingsmyndigheten vil få noe økte utgifter som følge av ansvaret for å utøve kontroll etter forordningen. Hvor store disse utgiftene blir, vil i noen grad avhenge av om det er behov for å etablere nye systemer og utvikle kompetanse på området, eller om det kan inngå som en del av myndighetens vanlige virksomhet. Økte utgifter knyttet til gjennomføring av forordningen dekkes innenfor relevante virksomheters gjeldende budsjettammer.

Konsekvenser for forbrukere og næringsdrivende som sluttkunde

Reglene som foreslås, vil etter departementets vurdering være positive for forbrukerne og næringsdrivende som sluttkunde. Geoblokking og annen diskriminering basert på geografisk tilhørighet kan medføre redusert konkurranse og markedsdeling. Innføringen av geoblokkeringsforordningen vil derfor for forbrukere og for en næringsdrivende som er sluttkunde, kunne medføre at de får tilgang til et bredere tilbud, som igjen kan føre til lavere priser på varer og tjenester.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Katrine Boel Gregussen, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Innst. 308 S (2019–2020) for nærmere informasjon om innholdet i samtykkesaken.

Komiteen viser til at det med bakgrunn i innlemmelse av geoblokkeringsforordningen i EØS-avtalen er nødvendig med endringer i tjenesteloven.

Komiteen viser til proposisjonen for ytterligere omtale av de angjeldende forslagene til lovendringer.

Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser, viser komiteen til at dette vil være en styrking av forbrukerrettigheter og en fordel for næringsdrivende som sluttkunder. Komiteen viser til at forvaltningen kan påregne noe merarbeid med klager etter lovendringen, men dette påregnes å være av begrenset omfang og dekkes innenfor enhetens ordinære budsjettammer.

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i tjenesteloven (geoblokking)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Lovens formål*

Lovens formål er å gjøre det enklere å etablere tjenestevirksomhet og yte grenseoverskridende tjenester, samtidig som et høyt kvalitetsnivå på tjenester og tvinnende allmenne hensyn ivaretas, i samsvar med EØS-avtalen vedlegg X punkt 1 (direktiv 2006/123/EF) om tjenester i det indre marked og punkt 4 (forordning (EU) 2018/302) om geoblokking.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Rettigheter for tjenestemottakere*

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker som begrenser retten til å motta tjenester fra en tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat.

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker fra en annen EØS-stat som forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Tilsvarende forskjellsbehandling må heller ikke forekomme i en tjenesteyters alminnelige avtalevilkår. Første og annet punktum er likevel ikke til hinder for at det settes særskilte vilkår for å motta tjenesten når dette er begrunnet i objektive forhold.

Kongen kan gi forskrift om tiltak for å hindre geoblokking og andre former for diskriminering på bakgrunn av kundenas nasjonalitet, bosted eller etableringssted.

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal føre kontroll med at bestemmelsen overholdes. Kontrollen utøves i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og § 43. Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelsen som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det ilegges et overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale. Ved vedtak om overtredelsesgebyr gjelder markedsføringsloven § 42 annet og tredje ledd tilsvarende.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 26. mai 2020

Geir Pollestad

leder

Tom-Christer Nilsen

ordfører

